A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2026. március 26.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 650/2012/EU rendelet – 1., 3. és 4. cikk – Hatály – Az »öröklés« fogalma – Azon ápolás címén rendelt törvényes hagyomány, amelyet a gondozó az örökhagyó részére annak életében nyújtott – Valamely tagállam bíróságainak általános joghatósága az öröklés egészében történő határozathozatalra”

A C-618/24. sz. [Isergartler][i] ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) a Bírósághoz 2024. szeptember 24-én érkezett, 2024. szeptember 10-i határozatával terjesztett elő az

XK,

TR,

VQ

és

SM

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: I. Jarukaitis tanácselnök, M. Condinanzi, N. Jääskinen (előadó), R. Frendo és A. Kornezov bírák,

főtanácsnok: J. Richard de la Tour,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: német.

[i] A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– XK, TR és VQ képviseletében M. Kinberger Rechtsanwalt,

– az Európai Bizottság képviseletében M. Wasmeier és W. Wils, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.; helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o.; HL 2013. L 60., 140. o.; HL 2019. L 243., 9. o.) 4. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az egyfelől a Németországban szokásos tartózkodási hellyel rendelkező XK, TR és VQ, másfelől pedig az Ausztriában szokásos tartózkodási hellyel rendelkező SM közötti azon jogvita keretében terjesztették elő, amely azon hagyatéki eljárás keretében van folyamatban, amely azt követően indult, hogy 2021-ben elhunyt SM volt élettársa, akit SM gondozóként ápolt egészen a haláláig.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 650/2012 rendelet (7)–(9), (11), (14), (34) és (59) preambulumbekezdése a következőket tartalmazza:

„(7) Elő kell segíteni a belső piac megfelelő működését azáltal, hogy megszüntetik azoknak a személyeknek a szabad mozgása előtti akadályokat, akik jelenleg nehézségekbe ütköznek a határokon átnyúló vonatkozású örökléssel összefüggő jogaik érvényesítése során. Az európai igazságszolgáltatási térségben a polgároknak képesnek kell lenniük öröklésük előzetes megszervezésére. Az örökösök és a hagyományosok, az örökhagyóhoz közel álló más személyek, valamint a hagyatéki hitelezők jogait hatékonyan kell biztosítani.

(8) Az említett célkitűzések megvalósítása érdekében ennek a rendeletnek egybe kell gyűjtenie a joghatósággal, az alkalmazandó joggal, a határozatok, a közokiratok és a perbeli egyezségek elismerésével – vagy adott esetben elfogadásával –, végrehajthatóságával és végrehajtásával, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetésével kapcsolatos rendelkezéseket.

(9) E rendelet hatályának ki kell terjednie a hagyaték öröklésének valamennyi polgári jogi szempontjára, azaz a vagyontárgyak, jogok és kötelezettségek haláleset miatti átszállásának valamennyi formájára, akár végintézkedés szerint megvalósuló átruházás, akár törvényes öröklés révén történő átszállás útján.

[…]

(11) E rendelet nem lehet alkalmazandó a polgári jog örökléstől eltérő területeire. Az egyértelműség érdekében a rendelet hatálya alól kifejezetten ki kell zárni néhány olyan kérdést, amely öröklési üggyel kapcsolatosnak tekinthető.

[…]

(14) Az örökléstől eltérő módon – például ajándékozás révén – létrehozott vagy átszállt vagyoni jogokat és vagyontárgyakat szintén ki kell zárni e rendelet hatálya alól. Mindazonáltal az e rendelet által az öröklési jogra alkalmazandóként meghatározott jognak kell irányadónak lennie arra nézve, hogy az ajándékozás vagy más formájú, a halált megelőzően dologi jogot alapító, élők közötti rendelkezés – az öröklésre alkalmazandó jog értelmében – a kedvezményezettek részesedésének kiszámításakor helyt adhat-e osztályra bocsátási, levonási vagy hozzászámítási kötelezettségnek.

[…]

(34) Az igazságszolgáltatás harmonikus működése érdekében el kell kerülni, hogy a különböző tagállamokban egymással összeegyeztethetetlen határozatokat hozzanak. E célból ennek a rendeletnek a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén meglévő egyéb uniós eszközökhöz hasonló általános eljárási szabályokat kell előírnia.

[…]

(59) E rendeletnek – általános célkitűzésének, azaz a tagállamokban öröklés tárgyában hozott határozatok kölcsönös elismerésének fényében, attól függetlenül, hogy a határozatot peres vagy peren kívüli eljárás eredményeként hozták, – a határozatok elismerésére, végrehajthatóságára és végrehajtására vonatkozó, a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén meglévő uniós eszközökhöz hasonló szabályokat kell előírnia.”

4 E rendelet „Hatály” című 1. cikkének szövege a következő:

„(1) Ezt a rendeletet az öröklésre kell alkalmazni. […]

(2) E rendelet hatálya nem terjed ki a következőkre:

[…]

e) a nem haláleset folytán keletkező tartási kötelezettségekre;

[…]

g) az örökléstől eltérő módon létrehozott vagy átszállt vagyoni jogokra, érdekeltségekre és vagyontárgyakra, mint például – a 23. cikk (2) bekezdése i) pontjának sérelme nélkül – az ajándékok, a közös tulajdon a túlélő tulajdonostárs városmányi jogával, a nyugdíjprogramok, a biztosítási szerződések és a hasonló megállapodások;

[…]”

5 Az említett rendelet „Fogalommeghatározások” című 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet alkalmazásában:

a) »öröklés«: az örökhagyó vagyonában bekövetkező jogutódlás; amely a vagyontárgyak, jogok és kötelezettségek haláleset miatti átszállásának valamennyi formáját magában foglalja, akár végintézkedés szerint megvalósuló átruházás, akár törvényes öröklés révén történő átszállás útján”.

6 Ugyanezen rendelet „Általános joghatóság” című 4. cikke értelmében annak a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek joghatósággal az öröklés egészében történő határozathozatalra, amelynek a területén az örökhagyó szokásos tartózkodási helye elhalálozásának időpontjában volt.

7 A 650/2012 rendelet „Főszabály” című 21. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Amennyiben e rendelet másként nem rendelkezik, az öröklés egészére alkalmazandó jog annak az államnak a joga, amelynek a területén az örökhagyó szokásos tartózkodási helye elhalálozásának időpontjában volt.”

8 E rendelet „Jogválasztás” című 22. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„Egy adott személy az utána történő öröklés egészére irányadó jogként választhatja annak az államnak a jogát, amelynek állampolgárságával a választás megtételekor vagy az elhalálozás időpontjában rendelkezik.

[…]”

9 Az említett rendelet „Az alkalmazandó jog hatálya” című 23. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A 21. cikk vagy a 22. cikk alapján meghatározott jog az öröklés egészére irányadó.

(2) Ez a jog az irányadó különösen a következőkre:

[…]

h) a hagyaték rendelkezés alá eső része, a kötelesrészek, valamint a végintézkedésre vonatkozó egyéb korlátozások, valamint az örökhagyóhoz közel álló személyeknek a hagyatékkal vagy az örökösökkel szemben esetlegesen támasztott igényei;

i) az ajándékok, ingyenes adományok vagy juttatások visszaadásának, osztályra bocsátásának és betudásának kötelezettsége a különböző kedvezményezettek részesedésének kiszámításakor; […]

[…]”

Az osztrák jog

10 Az Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (általános polgári törvénykönyv, a továbbiakban: ABGB) alapjogvitában alkalmazandó változatának 677. §-a a következőket írja elő:

„(1) Azt az elhunythoz közel álló személyt, aki az elhunytat a halálát közvetlenül megelőző három évben legalább hat hónapon keresztül nem csupán jelentéktelen mértékben ápolta, ennek ellenében törvényes hagyomány illeti meg, kivéve, ha e személy juttatásban részesült, vagy díjazásban állapodtak meg vele.

(2) »Ápolás« minden olyan tevékenység, amely a szükséges gondozásnak és segítségnek az ápolásra szoruló személy számára történő lehető legnagyobb mértékű biztosítását, valamint e személy önálló, szükségletekhez igazodó életvitelre való lehetőségének javítását szolgálja.

(3) Közel álló személynek minősülnek az elhunyt törvényes örökösei, azok házastársai, bejegyzett vagy nem bejegyzett élettársai és gyermekei, valamint az elhunyt nem bejegyzett élettársa és annak gyermekei.”

11 Az ABGB 678. §-a így rendelkezik:

„(1) A hagyomány összege a szolgáltatások jellegétől, időtartamától és mértékétől függ.

(2) A hagyomány minden esetben jár a kötelesrész mellett, a hagyatékból származó egyéb juttatások mellett csak akkor nem, ha az elhunyt így rendelkezett. A hagyomány csak kitagadási ok fennállása esetén vonható meg.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

12 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy SM volt élettársa 2021-ben elhunyt, halálának időpontjáig pedig szokásos tartózkodási helye Ausztriában volt.

13 A Bezirksgericht Zell am See (Zell am See-i kerületi bíróság, Ausztria) határozata értelmében az örökhagyó hagyatékát XK-nak, TR-nek és VQ-nak adták át, akik mind a hárman Németországban rendelkeznek szokásos tartózkodási hellyel.

14 SM, aki az örökhagyót az elhalálozását megelőző három évben gondozóként ápolta, 57 200 euró összeg megfizetését kéri, amely állítása szerint azon ápolás jogcímén jár neki, amelyet az örökhagyó részére annak életében nyújtott; e tekintetben az ABGB 677. §-ára hivatkozik, amely e jogcímen „törvényes hagyomány” juttatásáról rendelkezik (a továbbiakban: az alapügyben szóban forgó intézkedés).

15 A Landesgericht Salzburg (salzburgi regionális bíróság, Ausztria) joghatóság hiánya folytán elutasította az e tekintetben SM által indított keresetet. E bíróság úgy ítélte meg, hogy jóllehet az alapügyben szóban forgó intézkedés a nemzeti jogban kétségkívül törvényes hagyomány formáját ölti, valójában arra irányul, hogy ellentételezze a gondozó által az örökhagyó részére annak életében nyújtott ápolást. Következésképpen e bíróság szerint az ilyen intézkedést kötelmi jogi „igénynek” kell minősíteni, ezért pedig az nem tartozik a 650/2012 rendelet hatálya alá.

16 SM e határozattal szemben fellebbezést nyújtott be az Oberlandesgericht Linzhez (linzi regionális felsőbíróság, Ausztria), amely 2024. június 12-i ítéletével helyt adott e fellebbezésnek. E bíróság lényegében úgy ítélte meg, hogy a 650/2012 rendelet hatálya kiterjed az öröklés valamennyi polgári jogi szempontjára. Márpedig, mivel az alapügyben szóban forgó intézkedés olyan törvényes hagyománynak minősül, amelynek jellege hasonló a kötelesrész jellegéhez, az a körülmény, hogy az ilyen jog alapjául szolgáló elemek még az örökhagyó életében keletkeztek, e bíróság szerint nem igazolhatja e rendelet alkalmazásának kizárását. E körülmények között az említett bíróság megállapította joghatóságát e jogvita elbírálására.

17 XK, TR és VQ az Oberlandesgericht Linz (linzi regionális felsőbíróság) ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Oberster Gerichtshofhoz (legfelsőbb bíróság, Ausztria), amely a kérdést előterjesztő bíróság. Lényegében azt állítják, hogy az alapügyben szóban forgó intézkedés nem tartozik a 650/2012 rendelet hatálya alá.

18 SM ezzel szemben azt állítja, hogy ez az intézkedés a kötelesrészre jogosultat megillető joghoz hasonlít, következésképpen pedig azt a 650/2012 rendelet értelmében vett „öröklés” fogalma alá tartozónak kell tekinteni.

19 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az említett intézkedés a 650/2012 rendelet, különösen pedig annak 4. cikke hatálya alá tartozik-e.

20 E tekintetben e bíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy az alapügyben szóban forgó intézkedés az osztrák szabályozás szerint olyan hagyománynak minősül, amely az örökhagyó által tett bármely végintézkedéstől függetlenül létezik. Ez az intézkedés a kötelesrészhez hasonlít, amelyen felül is járna, mivel azt a jogosulttól csak kitagadási ok fennállása esetén lehet megvonni. Mindazonáltal analógia állapítható meg a szerződési jogra vagy a jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó szabályokkal is, mivel az említett intézkedés bizonyos szolgáltatások díjazására irányul. A kérdést előterjesztő bíróság ezenkívül úgy véli, hogy ugyanezen intézkedés korlátozza a személyek akaratszabadságát az utánuk történő öröklést illetően.

21 Ezt követően e bíróság pontosítja, hogy a jogirodalom megosztott abban a kérdésben, hogy az ilyen intézkedés az öröklési jog vagy a kötelmi jog hatálya alá tartozik-e.

22 Az említett bíróság végül hangsúlyozza, hogy végső soron hajlik annak megállapítására, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló intézkedés a 650/2012 rendelet 4. cikke értelmében vett „öröklés” fogalma alá tartozik. E tekintetben e bíróság egyrészt az ezen intézkedéshez kapcsolódó öröklési joghatásokra, másrészt pedig az „öröklés” e rendelet értelmében vett fogalmának a Bíróság ítélkezési gyakorlatában elfogadott tág értelmezésére hivatkozik.

23 E körülmények között az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [650/2012 rendelet] 4. cikkét, hogy »az öröklés egészében történő határozathozatal« körébe tartozik az [ABGB] 677. §-a szerinti ápolási hagyományra (*Pflegevermächtnis*) vonatkozó igény tárgyában történő határozathozatal?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

24 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket. Továbbá a Bíróság figyelembe vehet olyan uniós jogi normákat, amelyekre a nemzeti bíróság kérdésében nem hivatkozott (lásd ebben az értelemben: 1986. március 20-i Tissier ítélet, 35/85, EU:C:1986:143, 9. pont; 2019. december 5-i Centraal Justitieel Incassobureau [Pénzbüntetések elismerése és végrehajtása] ítélet, C-671/18, EU:C:2019:1054, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

25 Az a körülmény ugyanis, hogy az előterjesztő bíróság a kérdéseiben formálisan az uniós jog bizonyos meghatározott rendelkezéseire hivatkozott, nem képezi akadályát annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az uniós jog értelmezésének minden olyan elemét, amely hasznos lehet az alapügy elbírálásához, oly módon, hogy az e bíróság által szolgáltatott információk összessége, és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározza az uniós jog azon elemeit, amelyek a jogvita tárgyára tekintettel értelmezést igényelnek (lásd ebben az értelemben: 1978. november 29-i Redmond ítélet, 83/78, EU:C:1978:214, 26. pont; 2026. január 22 -i Secab ítélet, C-423/23, EU:C:2026:32, 29. pont).

26 E tekintetben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a kérdésével arra keresi a választ, hogy az alapügyben szóban forgó intézkedés az „öröklésnek” a 650/2012 rendelet 4. cikke értelmében vett fogalmába tartozik-e, amely cikk azon tagállam bíróságainak általános joghatóságát állapítja meg az öröklés egészében történő határozathozatalra, amelynek a területén az örökhagyó szokásos tartózkodási helye elhalálozásának időpontjában volt. Ez a kérdés tehát annak értékelését is magában foglalja, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló intézkedés e rendelet hatálya alá tartozik-e, ahogyan azt e rendelet 1. cikke meghatározza. Ezenkívül figyelembe kell venni az említett rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontját is, amely meghatározza az „öröklés” fogalmát. Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés ugyanezen rendelet 4. cikkének értelmezését vonja maga után, összefüggésben e rendelet 1. cikkével és 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjával.

27 Egyébiránt, ami az alapügyben szóban forgó intézkedést illeti, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az osztrák jogszabályok valamely személy elhalálozása esetén, az öröklés megnyílását követően, az örökhagyó által tett bármely végintézkedéstől függetlenül az örökhagyó bizonyos hozzátartozói részére hagyományt rendelnek azon ápolás ellenében, amelyet az elhalálozást megelőző bizonyos időszakban nyújtottak az örökhagyónak, amennyiben ezen ápolásért nem részesültek semmilyen ajándékban vagy díjazásban. Ezenkívül e hagyomány mindenképpen jár a kötelesrészen felül is, amennyiben azt a jogosulttól csak kitagadási ok fennállása esetén lehet megvonni.

28 Így meg kell állapítani, hogy kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 650/2012 rendelet 1. cikkével és 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy az „öröklés” e 4. cikk értelmében vett fogalma alá tartozik az olyan törvényes hagyomány, amelyet valamely személy elhalálozása esetén, az öröklés megnyílását követően, az örökhagyó által tett bármely végintézkedéstől függetlenül rendelnek az örökhagyó bizonyos hozzátartozói részére azon ápolás ellenében, amelyet az elhalálozást megelőző bizonyos időszakban nyújtottak az örökhagyónak, amennyiben ezen

ápolásért nem részesültek semmilyen ajándékban vagy díjazásban, e hagyomány pedig mindenképpen jár a kötelesrészen felül is, amennyiben azt a jogosulttól csak kitagadási ok fennállása esetén lehet megvonni.

29 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés megválaszolása érdekében emlékeztetni kell arra, hogy valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (1983. november 17-i Merck ítélet, 292/82, EU:C:1983:335, 12. pont; 2025. május 8-i Pielatak ítélet, C-410/23, EU:C:2025:325, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 Először is, ami a 650/2012 rendelet releváns rendelkezéseinek szövegét illeti, emlékeztetni kell arra, hogy e rendelet 4. cikke előírja, hogy annak a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek joghatósággal „az öröklés egészében” történő határozathozatalra, amelynek a területén az örökhagyó szokásos tartózkodási helye elhalálozásának időpontjában volt.

31 Ami az „öröklés” e rendelet értelmében vett fogalmát illeti, meg kell állapítani, hogy az említett rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében e rendelet az „öröklésre” alkalmazandó.

32 Egyébiránt a 650/2012 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja pontosítja, hogy e rendelet alkalmazásában az „öröklés” fogalma nem más, mint „az örökhagyó vagyonában bekövetkező jogutódlás[,] amely a vagyontárgyak, jogok és kötelezettségek haláleset miatti átszállásának valamennyi formáját magában foglalja, akár végintézkedés szerint megvalósuló átruházás, akár törvényes öröklés révén történő átszállás útján”.

33 Kétségtelen, hogy – amint azt a Bizottság is kiemelte – a 650/2012 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének és 3. cikke (1) bekezdése a) pontjának német nyelvi változata – amely cikkek e rendelet hatályára, illetőleg az abban szereplő fogalommeghatározásokra vonatkoznak – a „halál esetén bekövetkező jogutódlás” *(Rechtsnachfolge von Todes wegen*) fogalmára tartalmaz utalást, míg e rendeleten belül az érintett tagállam bíróságai általános joghatóságának kérdését szabályozó 4. cikk német nyelvi változata az „öröklés” *(Erbsachen)* fogalmára utal. Ez ugyanakkor nem változtat azon, hogy az említett rendelet számos egyéb nyelvi változatában, így különösen a bolgár, a spanyol, a dán, az angol, a francia, a horvát, az olasz, a litván, a máltai, a finn és a svéd nyelvi változatban e rendelkezések nem tartalmaznak ilyen terminológiai különbséget.

34 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy egy uniós jogi rendelkezés valamely nyelvi változatának megfogalmazása nem szolgálhat e rendelkezés értelmezésének kizárólagos alapjául, illetve e tekintetben nem élvezhet elsőbbséget más nyelvi változatokkal szemben. Amennyiben a változatok eltérnek egymástól, a rendelkezést főszabály szerint azon szabályozás általános rendszerének és céljának figyelembevételével kell meghatározni, amelynek e rendelkezés részét képezi (lásd: 1990. március 27-i Cricket St Thomas ítélet, C-372/88, EU:C:1990:140, 18. és 19. pont; 2025. szeptember 4-i Hakamp ítélet, C-203/24, EU:C:2025:662, 34. pont).

35 Mindenesetre semmi nem enged arra következtetni, hogy az uniós jogalkotó a 650/2012 rendelet értelmében vett „halál esetén bekövetkező jogutódlás” és „öröklés” fogalmának eltérő jelentéseket kívánt volna tulajdonítani, így meg kell állapítani, hogy azok egybeesnek.

36 Mindemellett emlékeztetni kell arra is, hogy ugyanezen rendelet 1. cikkének (2) bekezdése felsorolja azokat az eseteket, amelyek ki vannak zárva e rendelet hatálya alól. Közelebbről, a 650/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének g) pontja kizárja a rendelet hatálya alól „az öröklléstől eltérő módon létrehozott vagy átszállt vagyoni jogok[at], érdekeltségek[et] és vagyontárgyak[at], mint például […] az ajándékok[at]”. Egyébiránt e rendelet 1. cikke (2) bekezdésének e) pontja pontosítja, hogy e rendelet hatálya nem terjed ki „a nem haláleset folytán keletkező tartási kötelezettségekre” sem.

37 Ezeket a kizárásokat azonban szigorúan kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 9-i UM [A tulajdonjog halál esetén történő átruházásáról szóló szerződés] ítélet, C-277/20, EU:C:2021:708, 34. pont).

38 E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy az öröklésre vonatkozó megállapodásban szereplő olyan rendelkezésre, amely a 650/2012 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének g) pontja értelmében vett ajándékhoz hasonlóan ingyenes juttatást valósít meg, de csak az örökhagyó halála esetén hatályosul, nem vonatkozik e kizárás, hanem az igenis e rendelet hatálya alá tartozik (lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 9-i UM [A tulajdonjog halál esetén történő átruházásáról szóló szerződés] ítélet, C-277/20, EU:C:2021:708, 35. pont).

39 Ezenfelül hangsúlyozni kell, hogy a 650/2012 rendelet hatályát illetően a Bíróság arra a megállapításra támaszkodott, amely szerint a nemzeti jog valamely szabályának elsődleges célja az elhunyt személy utáni öröklésre vonatkozik, nem pedig az e rendelet 1. cikkének (2) bekezdésében felsorolt kizárási esetek valamelyikéhez kapcsolódó kérdésekre, mint például a házassági vagyonjoggal kapcsolatos kérdésekre, annak megállapítása érdekében, hogy e szabály az említett rendelet értelmében vett öröklési ügyre vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2018. március 1-jei Mahnkopf ítélet, C-558/16, EU:C:2018:138, 40. pont).

40 Ebből következik, hogy az „öröklésnek” a 650/2012 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett fogalmát tágan határozták meg, mivel e fogalom – amint azt a jelen ítélet 32. pontja is említi – magában foglalja „a vagyontárgyak, jogok és kötelezettségek haláleset miatti átszállásának valamennyi formáját”, beleértve azokat az intézkedéseket is, amelyek elsődleges célja az elhunyt személy utáni jogutódlással kapcsolatos, és amelyek az örökhagyó halálával hatályosulnak.

41 Másodszor, ezt az értelmezést nem cáfolja azon kontextus egyetlen eleme sem, amelybe e rendelet 4. cikke, valamint 1. cikke és 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja illeszkedik. Különösen, az említett rendelet (9) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy e rendeletet alkalmazni kell „a hagyaték öröklésének valamennyi polgári jogi szempontjára, azaz a vagyontárgyak, jogok és kötelezettségek haláleset miatti átszállásának valamennyi formájára”. Ezenkívül ugyanezen rendelet 23. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a rendelet 21. vagy 22. cikke alapján meghatározott jog „az öröklés egészére” irányadó.

42 Harmadszor, ami a 650/2012 rendelet által elérni kívánt célokat illeti, egyrészt, e rendelet (7) és (8) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy az örökösöknek és a hagyományosoknak, az örökhagyóhoz közel álló más személyeknek, valamint a hagyatéki hitelezőknek a határokon átnyúló vonatkozású örökléssel összefüggő jogaik érvényesítése során történő segítségnyújtásra törekszik (2018. június 21-i Oberle ítélet, C-20/17, EU:C:2018:485, 49. pont).

43 Másrészt, e rendeletnek az (59) preambulumbekezdésében foglalt általános célkitűzésével kapcsolatban, amely a tagállamokban az öröklés tárgyában hozott határozatok kölcsönös elismerésére vonatkozik, az említett rendelet (34) preambulumbekezdése kiemeli, hogy a rendelet annak elkerülésére törekszik, hogy a különböző tagállamokban egymással összeegyeztethetetlen határozatokat hozzanak. Ez a célkitűzés a 650/2012 rendelet 23. cikkének (1) bekezdésében konkretizált egységes öröklés elvéhez kötődik, amely pontosítja, hogy az e rendelet értelmében alkalmazandó jog „az öröklés egészére” irányadó. Márpedig az öröklés egységességének ezen elve az említett rendelet 4. cikkében megállapított szabály alapjául is szolgál, mivel e cikk szintén pontosítja, hogy az említett szabály meghatározza a tagállami bíróságoknak az „öröklés egészében” való határozathozatalra vonatkozó joghatóságát (2018. június 21-i Oberle ítélet, C-20/17, EU:C:2018:485, 53–55. pont).

44 Az ítélkezési gyakorlatból az is kitűnik, hogy a 650/2012 rendelet az örökléssel kapcsolatos jogviták hatékony rendezéséhez való hozzájárulás érdekében az öröklés egységes kezelését kívánja elősegíteni. Így a Bíróság több alkalommal is kimondta, hogy e rendelet rendelkezéseinek olyan értelmezése, amely az öröklési eljárás több részre bomlását vonná maga után, összeegyeztethetetlen a rendelet céljaival (2022. április 7-i V A és Z A [Öröklési ügyekben irányadó kiegészítő joghatóság] ítélet, C-645/20, EU:C:2022:267, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 A jelen ügyben, amint az kitűnik az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló intézkedés bizonyos nyújtott szolgáltatások ellentételezésére irányul. Következésképpen e tekintetben bizonyos analógiát mutat egy olyan követeléssel, amely a kötelmi jog területére tartozna, mivel ez az intézkedés arra irányul, hogy ellentételezést nyújtson az örökhagyó hozzátartozóinak azért az ápolásért, amelyet az örökhagyó részére nyújtottak, anélkül hogy az örökhagyó életében ajándékban vagy megállapodás szerinti díjazásban részesültek volna.

46 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből ugyanakkor kitűnik, hogy ez az intézkedés – függetlenül attól, hogy a nemzeti jog miként minősíti a „hagyományt” – szoros strukturális kapcsolatban áll az öröklési üggyel, mivel csak az örökhagyó halálát követően, az öröklés megnyíltával alkalmazandó, ezáltal pedig a rá vonatkozó szabályok szorosan kapcsolódnak az örökléshez. Közelebbről, az alkalmazandó osztrák jog kimondja, hogy az említett intézkedést az örökhagyó által tett bármely végintézkedéstől függetlenül, mindenesetre pedig a kötelesrészen felül is alkalmazni kell, továbbá hogy csak kitagadási ok fennállása esetén lehet megvonni. Ezenkívül az alapügyben szóban forgó intézkedés csak az elhunythoz közel álló olyan személyek részére biztosít előnyt, akik az elhunyt törvényes örökösei, azok házastársai, bejegyzett vagy nem bejegyzett élettársai és gyermekei, valamint az elhunyt nem bejegyzett élettársa és annak gyermekei körébe tartoznak. Ebből következik, hogy az említett intézkedés fő célja a gondozót az öröklés keretében megillető jogokra vonatkozik.

47 Ki kell emelni azt is, hogy a 650/2012 rendelet az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló intézkedést nem zárja ki kifejezetten a hatálya alól, és az sem tűnik ki, hogy az ilyen intézkedés a jelen ítélet 36. pontjában említett valamely kizárás vagy a 650/2012 rendelet 1. cikkének (2) bekezdésében felsorolt egyéb kizárási esetek valamelyike alá tartozna.

48 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkból – az e bíróság által elvégzendő vizsgálatok függvényében – az tűnik ki, hogy ugyanezen intézkedés a 650/2012 rendelet szempontjából elsődlegesen az öröklési ügyekre vonatkozik.

49 Ebből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkra tekintettel az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló intézkedés a 650/2012 rendelet hatálya alá tartozik.

50 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 650/2012 rendelet 1. cikkével és 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkét akként kell értelmezni, hogy az „öröklés” e 4. cikk értelmében vett fogalma alá tartozik az olyan törvényes hagyomány, amelyet valamely személy elhalálozása esetén, az öröklés megnyílását követően, az örökhagyó által tett bármely végintézkedéstől függetlenül rendelnek az örökhagyó bizonyos hozzátartozói részére azon ápolás ellenében, amelyet az elhalálozást megelőző bizonyos időszakban nyújtottak az örökhagyónak, amennyiben ezen ápolásért nem részesültek semmilyen ajándékban vagy díjazásban, e hagyomány pedig mindenképpen jár a kötelesrészen felül is, amennyiben azt a jogosulttól csak kitagadási ok fennállása esetén lehet megvonni.

A költségekről

51 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkével és 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

az „öröklés” e 4. cikk értelmében vett fogalma alá tartozik az olyan törvényes hagyomány, amelyet valamely személy elhalálozása esetén, az öröklés megnyílását követően, az örökhagyó által tett bármely végintézkedéstől függetlenül rendelnek az örökhagyó bizonyos hozzátartozói részére azon ápolás ellenében, amelyet az elhalálozást megelőző bizonyos időszakban nyújtottak az örökhagyónak, amennyiben ezen ápolásért nem részesültek semmilyen ajándékban vagy díjazásban, e hagyomány pedig mindenképpen jár a kötelesrészen felül is, amennyiben azt a jogosulttól csak kitagadási ok fennállása esetén lehet megvonni.

Aláírások